

A Szabadkai Népszínház szegedi vendégjátéka

A Szabadkai Népszínház magyar tagozatának előadásában szép számú közönség tekintette meg Szegeden szombaton este Deák Ferenc Afonyák című háromfelvonásos drámáját.

Lombikvilágba helyezi — „valamikor egy kolostorban történő” — cselekményét az ismert jugoszláviai magyar drámaíró, s mint az ilyen sajátosságos műveknél lenni szokott: a néző néha túlsok kézzel marad magára. Gondolkodásra késztető, mégsem öntörvényű ez a világ, nagyon is a tengert formázza a csepp, az erdő közepe a világot elzárt, szinte térben és időben „lebegő” klastrom — mint utalnak rá: immár csak megmaradt — lakói teljes emberi pórségükben állnak előttünk. Haramiáknak papok, papoknak túlságosan haramiák. A tértelenség, a bezártság, a vegetatív kinézetet fokozza: éhség, társatlanság gyöttri őket a gyűlöletig, gyilkosságig csapó torz emberi kapcsolatokban. Milyen zsákutcába torkolhat ez? A rohamisak glóriát kaphat, a katonavilág meghozza az ételbőséget, s csak a maguk közé fogadott, tiszta szerzetes testvér figyelmeztet: mindez hamis vágy, élni az ember csak emberként akarjon.

Avatott kezű rendező állította színpadra a darabot Virág Mihály személyében. Művészi kvalitása összehangot, gondolati egységet ad, egységes stílust az előadásnak. Elsősorban a rendező keze nyoma — ami pedig a közönség számára legélesebb — nehéz érzékelhető — látszik a darab jó ritmusán, az együttes jó, fegyveléssel összejáratásán. Nem könnyű a darab differenciált, bonyolult, akár korunk, amelynek sok mindent akar mondani az emberről, s a rendező sem hagyományos előadást produkált, még kitapasztal, új utat kereső művészi vállalkozás együttes munkája.

Az est ünnepi hangulatát fokozta, hogy tehetséges jugoszláviai magyar színészeket ismert meg Szeged közönsége. Pataki László, Baracsi Zoltán, Albert János, Romhányi Ibi, Szél Péter, Santa P. Lajos, Salamon Sándor, Medve Sándor és Nagy István méltóképp reprezentálták a szabadkai színház együttesének művészi színvonalát. A díszletet Petrik Pál, a jelmezeket Radmila Radojevic tervezte, a kísérőzenét Carl Orff zenéből állították össze, a kórust Herczenberger Sándor tanította be.

P. Sz. M.

Negyedszerre nyílt meg Makón Csongrád megye képző-, ipar- és népművészeti szakköreinek kiállítása. A vasárnap délelőtt, a József Attila Múzeumban megtartott tárlatnyitón — Tóth Ferenc múzeumigazgató üdvözlő szavai után — Bányász Pál művészettörténész, a Népművelési Intézet munkatársa mondott megnyitó beszédet, s adta át a legjobb alkotásoknak odaítélt díjakat.

A legjobb szakkörnek járó különdíjjal ezúttal a hőmérvadásári helyi Petőfi Művelődési Ház szakkörét jutalmazták.

A szobrászat kategóriájában a szegedi Lapis András első, a kerámia kategóriában a szőregi Farkas Olga második díjat kapott. A szegedi vasutas képzőművész kör két tagját — Dregely Józsefet és Czako Jánost — könyvjutalomban részesítették. Ugyancsak könyvjutalmat kapott a sándorfalvi dr. Bod Árpád is.

A festők közül a makói Pethő Jánost jutalmazták különdíjjal.

Tapasztalva némely „hivatalos” tárlatnyitók álmosító unalmát, igazi felüdülés volt ott lenni vasárnap délelőtt a makói múzeumban. Igaz, hogy minőségük szerint csak amatőrkiállítások gyűltek ott össze legszebb

munkáik bemutatására, de hát — ha jó ok van rá — amatőrként is öröm az öröm.

Amatőrként? Egy-két szakköri kiállítás esetében bizony már kezd igaztalan lenni ez a minősítés. Akár az évről évre többet-jobbat produkáló Lapis András szobraitra hivatkozunk, akár a szőregi Farkas Olga kerámiáira, hozzuk fel példaként, egyaránt a gyakran emlegetett kategória szorítását érezzük.

Nem szakmán kívüli, nem „rajzoló”, „mintázó”, a szakköri tagok egy része, hanem figyelemre, felkarolásra méltó művészpalánta. Olyan tehetség, aki — ha ereje van, s a kitéréshez némi lehetőséget is kap — könnyen besorolható a „hivatalos” tárlatok résztvevői közé.

Sőt, még arra is van példa, hogy valaki e kötelezőnek tartott besorolás nélkül is az országos érdeklődés középpontjába kerüljön!

Igaz, rendhagyó esetről, az

Szakkörök tanulók versenye

Baranyában rendezte meg a MÉM a mezőgazdasági szakkörök tanulók országos versenyét, amelyre immár a nyolcadik alkalommal kerül sor. A három napig tartó verseny során harminc iskola csaknem száz tanulója küzd a szakma becsületéért, a Szakma kiváló tanulója címmel. Az országos vetélkedőt hétfőn ünnepélyesen nyitották meg Pécsváradon, négy ágazatban versenyeznek a fiatalok: a szarvasmarha-tenyésztők, a baromfifenyésztők, a szőlőtermelők és a zöldségtermelők vetélkednek.

A MEM, a KISZ Központi Bizottsága és a MEDOSZ elnöksége, valamint más szervezetek, intézmények értékes díjakat ajánlottak fel a legjobb tanulók számára. Az első díj: külföldi utazás. A versenyszabályzat értelmében azoknak a fiataloknak, akik a háromnapos vetélkedő során negyven pontot gyűjtöttek össze, nem kell képesítésvizsgát tenniük az iskolájukban.

A. L.

Termelés és értékesítés

Tegnap Szegeden, a járási tanács székházában ülésezett a járási népi ellenőrzési bizottság. A NEB-tagok és a meghívottak meghallgatták Molnár István NEB-tag beszámolóját a szegedi járásban működő termelőszövetkezetek múlt évi gazdálkodásáról, valamint Juhász Gyula NEB-elnök vitaindítóját a járási tanács tavalyi költségvetéséről, valamint a tanácsülés elé terjesztett észrevételekről, javaslatokról.

A népi ellenőrzés a kis-kundorozsmai József Attila, a kisteleki Feketehalom, az újszentiváni Magyar-Csehszlovák Barátság, a rúzsai Napsugár és a baksi Magyar-Bolgár Barátság Tszben tartott ülést. A beszámoló nem törekedett teljességre, mégis a múlt évi zárszámadási összesítő alapján elkészített anyag több fontos tapasztalatra hívta fel a figyelmet.

Tavaly a homoki szövetkezetekben termőre fordultak a nagyüzemi szőlő-, gyümölcsfeldolgozó, és problémák adódtak az átvétellel, az értékesítéssel. Különösen az őszibarack és a télialma kelt

el „nehezen”. A kereskedelmi és felvásárló szervek nem készültek fel kellően sem az export, sem pedig a hazai igények tökéletes kielégítésére, a magas termésmennyiség felvásárlására. Ez a termelőszövetkezetek pénzügyi helyzetére kedvezőtlenül hatott. Nagyon fontos, hogy az idén ne csak termeljünk, kereskedjünk is! Minden megtermelt aru piacra, fogyasztóhoz jusson.

A többcsatornás értékesítést nem minden közös gazdaság alkalmazta. Előfordult több esetben, hogy a kialakított üzlethálózatot visszafelcsiszolták. Ez várható volt, hiszen az ország különböző helyein, igen nagy távolságban létrehozott elárulásihelyeket nem tudták ellenőrizni, problémák keletkeztek az áruellátásban és szállításban. Így például a baksi Magyar-Bolgár Barátság Tsz a bolti hálózatát és szabad piaci értékesítését felére csökkentette.

A szövetkezetekben tavaly az alapterméknyereségen kívüli árbevétel 201 millió 591 ezer forint volt, ez az összes árbevétel 30 százaléka. Ebből a tiszta nyereség,

amely a térszek megerősítését és a tagság jövedelmét segíti elő, 60 millió forint. Ez is bizonyítja, hogy az alapterméknyereségen kívüli tevékenységek engedélyezése helyes és jó dolog, de a kivitelezés során több hiba keletkezhet.

Koldus és királyfi

A Móra Ferenc Általános Iskola színjátszó szakköre minden évben tavasszal rendezte meg bemutató előadását. Ezúttal — két alkalommal — az elmúlt hét végén vitte színre Mark Twain népszerű ifjúsági regényének színpadi változatát, László Anna átdolgozásában.

A termet zsúfolásig megtöltő nézők nagy tapsmal jutalmazták az iskola felsőtagozatos gyermekszereplőinek élvezetes játékát. Különösen nagy sikert arattak az előadás főszereplői: Csinos József, Estók János, Ladányi Gábor, Rácz Béla és Szűcs László, akik korhű jelmezekben jelentek meg a színen.

Az Uttörőház színpadán Veres Mihály festőművésznek, az iskola tanárának díszletei között elevenedett meg a Koldus és királyfi című történet — Dubay József tanárnak, a szakkör vezetőjének rendezésében.

A hullaegető

Ha a megkomponálás módját, a film formanyelvét, előadási apparátusát vizsgáljuk, Jurij Herz alkotását feltétlenül a hagyományos alapokon álló filmekhez kell sorolnunk. Világos, tiszta, közérthető alkotás; nincs néző, akinek a cselekmény és a mondanivaló kifejtése, bonyolítása megértési nehézséget okozna. Elég azonban néhány képet végignézni, hogy azonnal felismerjük; egészen sajátos világú, eredeti szellemű alkotásról van szó. Ma már nem újdonság a groteszk, hangvétel, a tragikus és a komikus motívumok keveredése még a népszerű, úgynevezett közönségfilmekben sem. A hullaegető atmoszférája is az ilyen filmekhez tartozik, de nem mint egy a sok közül, hanem markáns eredetiséggel.

Ennek az eredetiségnek az okát lehetne keresni abban is, hogy a film a hagyományos formát és a tragikomikus tartalmat egységbe fogja. A groteszk tartalom ugyanis legtöbbször felbontja a tradicionális kompozíciókat. Ez itt elmarad, s ez kétségkívül jellemző a hullaegetőre. De nem ez a legfőbb dolog.

A legfontosabb mégiscsak a tartalom, a mondanivaló, a rendezői szándék. Az a világ, amely mindennek nyomán a néző elé tárul. A film főhőse, a hullaegető, egy prágai krematórium alkalmazottja. Ahogyan megjelenik, finomlelkű úriembernek látszik, aki szereti a zenét, családját. Aztán nagyon gyorsan kiderül, hogy a hullaegető nemcsak látszó érzelmi mögött olcsó, krajcáros romantika rejtezik. Gyorsan feltárul ennek a karakternek minden beteges vonása. Miután felrajzolódtak a néző előtt ennek a torz jellemnek a képe, a rendező hozzájárul a tulajdonképpeni feladat teljesítéséhez, annak felvázolásához, hogyan hódol be a hullaegető, Kopfrkingl úr a náci ideológiának.

A cselekmény Csehszlovákia német megszállásának időszakában játszódik. A hullaegetőt egy mérnök barátja próbálja „meggyőzni”. Kopfrkingl először csak jelentéktelennek látszó spiciliskedésre vállalkozik, később ő lesz a krematórium igazgatója, végül elvállalja a náci haláltáborok krematóriumainak vezetését.

A torz jellem így találkozik egy torz ideológiával és egy torz, beteges cselekvési móddal. Nem átalakuláskor

Új filmek

van szó: Kopfrkingl úr a náci-cizmussal való találkozás után nem átalakul, hanem kiteljesedik, feljut a csúcsra. A film tulajdonképpeni témája ez a találkozás. Herz alkotása azt mondja el, hogy a találkozás törvényszerű, hogy a náciizmussal ilyen beteges karakterek juttatták hatalomra. A hullaegető, ha nincs a fasizmus, jelentéktelen senki marad. Így azonban — önmagát, saját karakterét kiteljesítve — pusztító hatalommá változik.

A nagyhatású film címsze-

repét a nálunk is sokszor látott, jól ismert népszerű csehszlovák művész, Rudolf Hrusínský játssza. Alakítása kétségkívül ragyogó színészi munka, csúcsteljesítmény. A film előadásának szinte minden terhe az ő vállára nehezedik. Játékában semmi külsőséges, semmi konvencionális nincs. A hullaegető torz, beteges jellemét, minden szörnyűségét, borzalmasságát nagyon intenzív, de túlzásoktól mentes, nagyon meggyőző eszközökkel teszi szemléletessé.

Ö. L.

Légyfogó

A nagypapa a tévét nézi, a nagymama az egyre fogyó poharak után kutat, a fiatalasszony a mosással bajlódik, a kisfiú a hintalovát nyúzza, a fiatalember pedig, aki a fiatalasszony férje és a kisfiú apukája egyszemélyben, egy írógépen pötyög. Azazhogy pötyögne, ha a folyton villogó tévé, a szakadatlanul ömlő asszonyzó meg a neki-nakilendülő gyerekmomológ utat hagyva legalább egyetlen gondolatának. De hát hiába minden remény: amilyen zsúfolt, olyan szorongató a virágcsokros, pálmalombos, függöny-, abrosz- és lámpadíszes környezet. Idill, kibírhatalan idill a javából...

Nem csoda hát, hogy egy váratlanul esti sétával a fiatalasszony férje és a kisfiú apukája számára feltűnik a Kaland. A Marina Vlady-frizurás Kaland, aki amellet, hogy óriás szemüvege mögül búvóli, s halomba dönti a férfiakat, ötletekben gazdag, csiszolt elméjű varsói egyetemista.

A Kaland természetesen a pálmalombok alól kiszabadult áldozatát is megpróbál.

L. A.

A MÓRA VENDEGLÖBEN (Bocskai u. 3/b) MINDEN KEDDEN és CSÜTÖRTÖKÖN parázon sült erdélyi flekken pecsenye és vargabéles vacsora

A flekken pecsenyét a kőzismert BARABÁS CIPI süti. Nagyobb társaságok részére más napokon is rendelhető. Saját termesztésű borok. Kitűnő cigányzene. Különleges asztalrendelés 14-222 telefonon.

X. műszaki hónap

Ma: két plenáris előadás

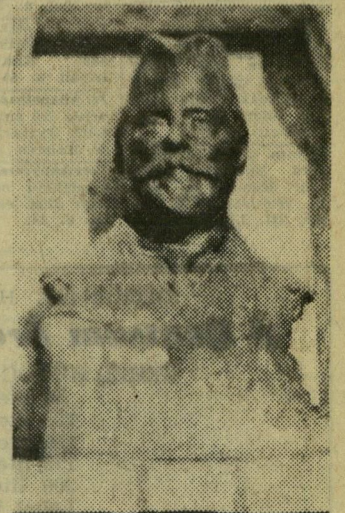
E héten is gazdag Szegeden a X. műszaki hónap programja. A rendezvények sorában két plenáris előadás is várja a műszaki szakembereket, vállalati vezetőket.

Mindkettőre ma, kedden délelőtt kerül sor. A Tisza Szálló nagytermében délelőtt 10 órakor dr. Gadó Ottó, az Országos Tervhivatal elnökhelyettese tart előadást A negyedik ötéves tervre való felkészülés, fejlesztési célok és a megvalósítás szabályozása címmel. Ugyanebben az időpontban a szakszervezetek székházának tanácssterme is előadás színhelye lesz. Dr. Tasnádi Emil, az Országos Találmányi Hivatal elnöke az iparjogvédelemről és az új szabaddalmi törvényről tájékoztatja a vállalati vezetőket, újtókat, a fejlesztési és termelési osztályok újításokkal foglalkozó munkatársait. Ez alkalommal hozzászólásokra, kérdésekre feltevésre is mód nyílik.

Több érdekes szakmai előadás mellett külön is említést érdemel az a téma, melyet a Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület Csongrád megyei csoportja és a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsa tűzött napirendre. A biztonságtechnikai fejlődéséről és jelenlegi helyzetéről, a bal-és jobbszélesítéséről, a bal-

István munkavédelmi osztályvezető számol be csütörtökön délután fél 4 órakor az SZMT tanácsstermben.

Szeged szobrai

Lechner Ödön (1845-1914)

(240.) A nagy magyar építőművész szobra a Dóm téri panteonban áll. Készítőjének neve — sajnos — nem áll rendelkezésünkre.

KEDD, 1970. MAJUS 19.

DÉLMAGYARORSZÁG 5